

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Artymiuk

SSN Marek Pietruszyński

Protokolant Dorota Szczerbiak

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 25 czerwca 2025 r.,

w sprawie **P. S.**,

oskarżonej o popełnienie przestępstw z art. 286 § 1 k.k.,

skargi wniesionej przez Prokuratora Okręgowego w Warszawie,

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 13 lutego 2025 r., sygn. akt X Ka 3/25,

uchylającego wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie z dnia 25 października 2024 r., sygn. akt VIII K 245/22, i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

Tomasz Artymiuk Barbara Skoczowska Marek Pietruszyński

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie wyrokiem z dnia 25 października 2024 r., sygn. akt VIII K 245/22, uznał oskarżoną P. S. za winną popełnienia szczegółowo opisanego w wyroku przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k., za które wymierzył jej karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, oraz przestępstwa z art. 286 § 1 k.k., za które wymierzył jej karę 6 miesięcy pozbawienia wolności. Orzeczone kary pozbawienia wolności Sąd I instancji połączył i na podstawie art. 85 § 1 i art. 86 § 1 k.k. wymierzył oskarżonej karę łączną 7 miesięcy pozbawienia wolności, warunkowo zawieszając wykonanie tej kary na okres 2 lat próby.

Po rozpoznaniu apelacji obrońcy oskarżonej, Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z dnia 13 lutego 2025 r., sygn. akt X Ka 3/25, uchylił wyrok Sądu I instancji i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Skargę na wyrok Sądu odwoławczego wniósł Prokurator Okręgowy w Warszawie, zaskarżając go w całości, zarzucając:

„naruszenie art. 437 § 2 k.p.k. polegające na uchyleniu wyroku Sądu Rejonowego i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania na skutek błędnego uznania, że zachodzi podstawa do takiego rozstrzygnięcia określona w art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k. w postaci konieczności przeprowadzenia na nowo przewodu w całości”.

Podnosząc powyższy zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Warszawie celem ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga okazała się zasadna.

Zgodnie z art. 539a § 3 k.p.k. skarga od wyroku sądu odwoławczego uchylającego wyrok sądu pierwszej instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania przysługuje wyłącznie z powodu naruszenia art. 437 k.p.k. lub z powodu uchybień określonych w art. 439 § 1 k.p.k. Oznacza to, że zasadność skargi może wynikać z zaistnienia w sprawie bezwzględnej przyczyny odwoławczej, braku konieczności przeprowadzenia na nowo przewodu w całości lub naruszenia przez sąd odwoławczy reguły *ne peius*, o której mowa w art. 454 § 1 k.p.k. W obecnym stanie prawnym regułą jest zatem prowadzenie uzupełniającego postępowania

dowodowego przed sądem drugiej instancji i orzekanie reformatoryjne, a orzeczenie kasatoryjne sądu odwoławczego jest dopuszczalne jedynie w wyjątkowych przypadkach.

Jak wynika z uzasadnienia wyroku Sądu odwoławczego, formalną podstawą uchylecia wyroku Sądu I instancji była konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości. Przesłanka ta w przedmiotowej sprawie jednak nie wystąpiła, a tym samym orzeczenie kasatoryjne Sądu odwoławczego było bezpodstawne. Przesłanka ta bowiem aktualizuje się jedynie wtedy, gdy w postępowaniu pierwszoinstancyjnym doszło do takiego naruszenia norm prawa procesowego, które w realiach konkretnej sprawy podważa rzetelność całego tego postępowania, co przemawia za powtórzeniem (przeprowadzeniem na nowo) wszystkich czynności procesowych składających się na przewód sądowy w sądzie I instancji (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2019 r., sygn. akt I KZP 3/19; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2021 r., sygn. akt V KS 2/21). Istotne jest, że „konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości” należy interpretować wąsko jako wyjątek od zasady „czystego modelu apelacyjnego”. Chodzi zatem jedynie o te sytuacje, gdy sąd I instancji w ogóle nie ujawnia żadnych dowodów, na których opiera wyrok, albo wszystkie te dowody zostały nieprawidłowo przeprowadzone (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 26 listopada 2020 r., sygn. akt IV KS 32/20; z dnia 9 marca 2022 r., sygn. akt I KS 4/22). Gdy nie zachodzą powyższe okoliczności, postępowanie dowodowe w uzupełniającym zakresie powinien przeprowadzić sąd odwoławczy (zob. np. wyrok SN z dnia 20 października 2022 r., sygn. akt III KS 63/22).

W przedmiotowej sprawie nie zachodziły okoliczności uzasadniające konieczność przeprowadzenia od nowa wszystkich czynności procesowych dokonanych przez Sąd I instancji. Sam Sąd odwoławczy wprost wskazał, że: „wydając zaskarżony wyrok sąd meriti oparł się (...) na niepełnym materiale dowodowym” (s. 4 uzasadnienia). Wspomniany brak kompletności materiału dowodowego miał zdaniem Sądu odwoławczego wynikać z braku dokumentacji bankowej potwierdzającej okoliczności istotne dla kwestii odpowiedzialności karnej oskarżonej w sprawie. Sąd podkreślił, że w przypadku jednego z przypisanych oskarżonej czynów „na próżno szukać w aktach sprawy jakiegokolwiek dokumentacji

bankowej”. W przypadku drugiego czynu brakuje zaś „takich dokumentów, które potwierdziłyby chociażby fakt przekazania przez A. kredytu w kwocie 40.000 złotych”. Następnie Sąd odwoławczy starał się wykazać, że Sąd I instancji naruszył przepisy prawa procesowego nakładające obowiązek wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy.

Rozpoznając sprawę Sąd Okręgowy w Warszawie nie dostrzegł zatem, że w świetle art. 452 § 2 k.p.k. regułą stanowi prowadzenie własnego postępowania dowodowego przez sąd odwoławczy. W modelu reformatoryjnym nawet poważne braki w zakresie zgromadzonego przez Sąd I instancji materiału dowodowego nie implikują konieczności wydania wyroku kasatoryjnego, o ile nie zachodzi potrzeba przeprowadzenia postępowania dowodowego „na nowo”, a ponadto „w całości”. Sąd Najwyższy wielokrotnie podkreślał, że sąd odwoławczy może wyrok sądu I instancji uchylić i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania jedynie wyjątkowo, kiedy bez ponowienia wszystkich dowodów nie jest możliwe wydanie trafnego rozstrzygnięcia, (zob. np. wyroki SN: z dnia 20 grudnia 2018 r., sygn. akt IV KS 29/18; z dnia 4 lipca 2019 r., sygn. akt V KS 18/19).

Tymczasem sam Sąd odwoławczy potwierdził w uzasadnieniu zaskarżonego, że nie chodziło o przeprowadzenie całości postępowania dowodowego na nowo. We wskazówkach dla Sądu I instancji Sąd Okręgowy w Warszawie podał bowiem, że w sprawie należy wyłącznie „pozyskać stosowną dokumentację bankową”, a następnie „dokonać prawidłowej zgodnej z art. 7 k.p.k. oceny wszystkich zebranych i ujawnionych w sprawie dowodów oraz uczynić prawidłowe ustalenia faktyczne”. Nie istniały jakiegokolwiek przeszkody, by w postępowaniu odwoławczym uzupełnić materiał dowodowy o niezbędną dokumentację bankową, a następnie samodzielnie ocenić ten materiał stosując art. 7 k.p.k. Raz jeszcze należy podkreślić, że Sąd odwoławczy nie powinien sprowadzać swojej roli do kontroli instancyjnej mogącej wywołać wyłącznie skutek kasatoryjny. Należy również przychylić się do stanowiska skarżącego, w którym podniesiono ogólnikowy charakter stwierdzenia Sądu odwoławczego o potrzebie przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości. Sąd odwoławczy nie podjął bowiem chociażby próby wykazania, że rzeczywiście wszystkie dowody w sprawie należałoby przeprowadzić raz jeszcze od początku.

Należy zatem uznać, że nie wystąpiły w sprawie jakiegolwiek przeszkody, by Sąd odwoławczy sam ponownie ocenił dowody oraz uzupełnił materiał dowodowy. Sąd odwoławczy, nie wykazując na tyle poważnych braków i wad dotychczasowego postępowania, aby powodowały one konieczność powtórzenia czynności procesowych dokonanych w toku rozprawy przed Sądem I instancji, naruszył art. 437 § 2 k.p.k. Ze względu na powyższe racje, należało na podstawie art. 539e § 2 k.p.k. w całości uchylić zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie i przekazać sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak na wstępie.

Tomasz Artymiuk Barbara Skoczowska Marek Pietruszyński

[PŁ]

[r.g.]